

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 073 "Менеджмент"

**на тему: «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства на
ринку зерна»**

Виконавець:

студентка факультету економіки управління підприємством

Грицюк Вікторія Віталіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Ольвінська Ю.О. _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

На сьогоднішній день проблема підвищення конкурентоспроможності є дуже актуальною для підприємств України, що стосується практично всіх сфер життя суспільства. У розвинутих країнах дане питання перебуває у центрі уваги державних діячів та ділових кіл. Загострення конкурентної боротьби за місце на ринку змушує підприємства постійно шукати нові можливості й резерви для збуту своєї продукції, удосконалювати технологію з метою створення якісних товарів. Характеризуючи ринок України, варто зауважити, що наявність конкурентних переваг у підприємств є передумовою його виживання. Високий рівень конкурентоспроможності підприємства свідчить про ефективність його функціонування, гнучкість у адаптуванні до змін середовища функціонування, високу якість продукції та адекватну цінову політику, позитивність сприйняття споживачами бренду, торговельної марки компанії, високий рівень кваліфікації персоналу тощо.

Актуальність посилення конкуренції у більшості галузей економіки України, прискорення політичних і соціальних змін обумовлює необхідність забезпечення підприємствами стійких ринкових позицій.

Основною **метою** дослідження у кваліфікаційній роботі є наукове обґрунтування нових концептуальних засад забезпечення конкурентоспроможності підприємств і розробка на цій основі методичних і практичних рекомендацій, спрямованих на досягнення та збереження стійких конкурентних позицій підприємств на ринку зерна.

Досягнення поставленої мети поставлено та вирішено такі **завдання**:

- розглянуто сутність конкурентоспроможності в ринковій економіці та наведено її складові;
- проаналізовано особливості конкурентних відносин на ринку зерна;

- визначено та охарактеризовано чинники конкурентоспроможності продукції підприємства;
- проведено аналіз фінансово-господарської діяльності АФ «Хлібороб»;
- проаналізовано ділове середовище та визначено конкурентні переваги АФ «Хлібороб»;
- запропоновано шляхи підвищення конкурентоспроможності АФ «Хлібороб» на ринку зерна.

Об’єкт дослідження кваліфікаційної роботи – агрофірма Хлібороб

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку зерна.

Інформаційна база дослідження: агрофірма Хлібороб

Структура та обсяг роботи.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 71 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі «Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможності підприємства» розглянуто сутність і зміст поняття конкурентоспроможності в ринковій економіці. Розглянуто особливості конкурентних відносин на ринку зерна. Визначенні основні види конкурентних стратегій та методи оцінювання конкурентоспроможності.

У другому розділі «Аналіз діяльності АФ «Хлібороб та шляхи підвищення її конкурентоспроможності»» було проведено загальну характеристику агрофірми «Хлібороб», розглянуто мету, стратегії, та принципи роботи. Проаналізовано конкурентне середовище агрофірми. Проведено SWOT-аналіз та аналіз методом «5 сил конкуренції М.Портера» для детального розгляду конкурентів і сильх сторін підприємства за допомогою яких підвищується лідерство на ринку. Проведено аналіз. Також було проаналізовано фінансово-господарську діяльність

для розуміння фінансового становища агрофірми. Заходи які були запропоновані нададуть можливість підвищити конкурентоспроможність підприємства на ринку зерна.

ВИСНОВКИ

Конкурентне оточення сільськогосподарського виробника «Хлібороб» ототожнюється з його маркетинговим середовищем, включаючи сукупність суб'єктів та факторів ринку, які впливають на відносини між виробником та споживачем. Підприємство аграрної сфери неможна розглядати окремо від їх взаємності з постачальниками і представниками попиту.

Зафіксований в 2018 обсяг виробництва зернових став досить несподіваним і сформувався, в основному, за рахунок суттєвого приросту урожаю кукурудзи на тлі сприятливих погодних умов. Саме кукурудза сформувала більше половини (51%) врожаю зерна (35,8 млн. тонн аналіз ринку в абсолютному вираженні). При цьому в даному сегменті фіксувалися історичні рекорди. Вперше для українського ринку в 5 областях (Вінницька, Волинська, Київська, Хмельницька та Чернігівська) середні показники врожайності кукурудзи сформувалися на рівні 100 ц/га. Це, з одного боку, обумовлено сприятливими агрокліматичними умовами, але, з іншого боку, також свідчить про активний розвиток агротехнологій і можливості подальшої реалізації виробничого потенціалу.

Також варто відзначити відносно стабільну частку пшениці в загальному врожаї зернових, яка оцінюється в 40% в середньому за 5 останніх сезонів. При цьому в сегменті ячменю спостерігається планомірна знижувальна тенденція, і ця культура, навіть на тлі ситуативного високого попиту і високих цін, поступово переходить в розряд нішевих.

Виробнича програма у зерновому господарстві АФ «Хлібороб» включає такі елементи: проектна структура посівних площ; проектна урожайність зернових культур; планово-індикативні показники виробництва певних видів продукції; агротехнічні заходи щодо виконання 55 виробничої програми (перелік сортів,

система насінництва, добрив, пестицидів, меліорації). Планування зернової програми підприємства розпочинають як правило з розробки земельного балансу, в якому визначають напрямки цільового використання сільськогосподарських угідь у плановому періоді.

АНОТАЦІЯ

Грицюк Вікторія Віталіївна. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку зерна.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент».-Одеський національний економічний університет, Одеса, 2020.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з двох розділів. Об'єкт дослідження- агрофірма «Хлібороб», основним видом діяльності якого є вирощування зернових культур.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності на ринку зерна. Проаналізовано ринок зерна, ділове середовище та фінансово-господарська діяльність. Запропоновано шляхи, які допоможуть підвищити конкурентоспроможність на ринку зерна.

Ключові слова: конкурентоспроможність, агропромисловий комплекс, конкуренція, SWOT-аналіз, ринок зерна, вирощування, стратегія.

ANNOTATION

Gritsyuk Victoria Vitalievna. Ways to increase competitiveness in the grain market.

Qualifying work for a bachelor's degree in 073 "Management". - Odessa National University of Economics, Odessa, 2020.

The qualification work of the bachelor consists of two sections. The object of research is the agricultural company "Hliborob", the main activity of which is the cultivation of grain crops.

The paper considers the theoretical aspects of increasing competitiveness in the grain market. The grain market, business environment and financial and economic activity are analyzed. Ways are proposed to help increase competitiveness in the grain market.

Key words: competitiveness, agro-industrial complex, competition, SWOT-analysis, grain market, cultivation, strategy.